

SlösO

Reportage 38 | Krönika 40

”Det finns en konsensus kring att skatten ’går till bra grejer.’”

Läs SlösO:s första krönika på sidan 40.

Bättre koll på utbetalningar

”... ett viktigt steg mot ett ökat förtroende bland alla som betalar skatt.”

Regeringens särskilda utredare Mikael Westberg

Ny myndighet ska halvera felaktiga utbetalningar

Text: **Thomas Östberg**
Foto: **Shutterstock**

Varje år betalar de svenska välfärdssystemen ut 18 miljarder kronor felaktigt. Med den nya Utbetalningsmyndigheten ska svinet minskas till hälften. Enligt regeringens utredare Mikael Westberg är det ett realistiskt mål. Sedan krävs fortsatt hårt arbete och samverkan mellan myndigheter för att ta tillbaka än mer av våra gemensamma pengar.

Välfärdssystemen har blivit en allt viktigare inkomstkälla för organiserad brottslighet. Enligt Delegationen för korrekta utbetalningar (KUT-delegationen) hamnar årligen 18 miljarder kronor i fel fickor. Pengar som hade kunnat gå till personer som verkligen behöver dem och är berättigade till dem eller inte betalats ut alls.

Från och med den 1 januari 2024 ska alla utbetalningar från Försäkringskassan, CSN, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Skatteverkets skattekonton skötas av den nya Utbetalningsmyndigheten som håller på att byggas upp efter dansk förebild.

Huvudsyftet är att genom bättre kontroll och samkörning av data från olika myndigheter minska antalet felaktiga utbetalningar rejält.

– Man kommer att hitta fel som de enskilda myndigheterna inte har möjlighet att upptäcka i dag. Dels för att det ännu inte finns något lagstöd för samkörning av data, dels för att man inte har tillgång till data från andra myndigheter och från a-kassorna, säger regeringens särskilda utredare Mikael Westberg.

Mikael Westberg jobbar just nu med att bygga upp myndigheten som ska ligga nära Gullmarsplan i Stockholm.

– Vi håller på att tillsammans med Skatteverket bygga upp den it-kapacitet som behövs. Det finns också ett antal personer anställda och vi kommer att fortsätta att anställa under hösten.

Jag tycker att det är viktigt att komma i gång så snabbt som möjligt med kärnupdraget som är att se till att så stor andel som möjligt av skattepengarna används till det som avsetts, säger Mikael Westberg.

Finansminister Elisabeth Svantesson har sagt att en fungerande myndighet ganska snabbt ska kunna minska bedrägerierna inom välfärden till hälften, alltså ner mot nio miljarder kronor. En bedömning som Mikael Westberg tycker är realistisk.

– Med rätt förutsättningar och rätt kompetens på plats kommer det att ta ungefär tre år innan myndigheten har byggt upp full analysförmåga. Därefter måste det ske tydliga uppföljningar för att se till att myndigheten verkligen uppnår de förväntade resultaten, säger Mikael Westberg.

Han tror att flera faktorer har bidragit till att det i dag begås många brott inom

Mikael Westberg

välfärdssektorn, till exempel när det gäller personlig assistans. En viktig sådan är dålig kontroll, bland annat för att myndigheter inte kunnat utbyta information.

– Därför innebär Utbetalningsmyndigheten också ett viktigt steg mot ett ökat förtroende

bland alla som betalar skatt. De måste känna en trygghet i att myndigheterna har koll och att deras pengar används till det de är tänkta för, säger Mikael Westberg.

Det är också en viktig anledning, vid sidan av den rent ekonomiska, till att samhället i övrigt kraftsamlar i kampen mot kriminalitet och fusk.

– Där kommer det att krävas fortsatt och utökad samverkan mellan Polisen, Ekobrottsmyndigheten och andra myndigheter. Man måste också ha i åtanke att brottsligheten är rörlig och hela tiden flyttar på sig. Därför måste myndigheterna ligga nära, vara snabba och hitta nya sätt att arbeta, säger Mikael Westberg.

”Man kommer att hitta fel som de enskilda myndigheterna inte har möjlighet att upptäcka i dag.”

Slöseriet med skattepengar är gränslöst

Foto: Magnus Glans

Amilia Stapelfeldt,
Slöseriombudsman

Hej! Jag heter Amilia och jag är Sveriges nya Slöseriombudsman. Efter ett par veckor i min nya roll har jag en reflektion jag vill dela med mig av.

Jag är sedan tidigare opinionsbildare i sociala medier. En viktig del i den rollen är att utbilda i hur samhället är uppbyggt, att förenkla nyhetsrapporteringen och beskriva samhällsproblemen på ett sätt som människor kan relatera till. Som 90-talist har jag vuxit upp i ett Sverige där ingenting är omöjligt. Med drömmar om bostadskarriär, charterresor som kostat mindre än en tågbiljett till Umeå och ett konsumtionssamhälle som gjort allt billigt och tillgängligt. Jag tillhör en generation som inte har behövt oroa sig för mycket. Tills året 2020.

Sverige har nu blivit ett land där barnfamiljer inte har råd att starta tvättmaskinen på vintern, där paprikor är lyxkonsumtion och där företag går i konkurs för att det plötsligt blivit för dyrt att bedriva välfungerande verksamheter.

I denna onda spiral av ekonomiskt obehag ser jag samtidigt hur människor i min omgivning bara ställer krav på sin nettolön. Vad kan man dra in på och vad kan man avstå från? Men den delen av ens inkomst som aldrig landar på kontot, den som försvinner till statskassan, är man inte lika noggrann med vart den tar vägen. Varför är det så?

Min teori är kort och gott för att vi aldrig har behövt det. Det finns en konsensus kring att skatten ”går till bra grejer”, att ”pengarna går till sjukvården”. Det är förvisso inte osant. Men om svenska folket förstod hur gränslöst slöseriet med skattepengar är, så hade fler krävt en förändring kring det svenska skattetrycket.

I min roll som SlösO ser jag det som ett av mina absolut viktigaste uppdrag att upplysa och utbilda en hel generation i att våga ställa samma hårda krav på vad ens skattepengar läggs på som på vad man lägger de skattade pengar som finns i plånboken. Hjälpa mig på vägen genom att bjuda in till diskussion med någon i din omgivning som du tror skulle behöva det. Och glöm inte att spana in tidningens separata följebrev för att läsa mer om hur du kan stödja vårt arbete med att granska kommunernas slöseri på nära håll!

Följ SlösO på Facebook

På SlösOs Facebooksida publiceras slöserier på löpande band. Gilla sidan och ta del av avslöjandena: [facebook.com/slوسيombudsmannen](https://www.facebook.com/slوسيombudsmannen)

”Jag tillhör en generation som inte har behövt oroa sig för mycket. Tills året 2020.”

Forskningspengar slösas bort

I Sverige satsar vi varje år 50 miljarder av offentliga medel på forskning. Men en hel del av pengarna slösas bort på meningslös forskning. Och så länge det sker finns det ingen anledning att öka forskningsanslagen. Det konstaterade författaren och kolumnisten Hanne Kjöllner i en artikel hon skrev som Stafett-SlösO i april.

I Sverige satsar vi varje år 50 miljarder av offentliga medel på forskning. Men en hel del av pengarna slösas bort på meningslös forskning. Och så länge det sker finns det ingen anledning av öka forskningsanslagen. Det konstaterade författaren och kolumnisten Hanne Kjöllner i en artikel hon skrev som Stafett-SlösO i april.

50 miljarder kronor är mycket pengar. Särskilt när en del av dem används till forskning som är meningslös. Hanne Kjöllner konstaterar att 85 procent av den kliniska forskningen aldrig kommer till användning inom sitt område. Orsaken till det är för det mesta att forskningsprojekten är feltänkta från början.

Hanne Kjöllner delar in den meningslösa forskningen i tre kategorier:

- Forskning utan mottagare.
- Forskning som redan är gjord.
- Forskning med överdrivna eller falska resultat.

Enligt Hanne Kjöllner fallerar minst en tredjedel av all forskning när man försöker upprepa en studie. Det gäller även omtalade forskningsstudier som publicerats i högt ansedda vetenskapliga tidskrifter.

”Så länge forskarvärlden fortsätter att producera meningslös forskning finns inga skäl att öka anslagen. Däremot finns skäl att skärpa kraven.” skriver Kjöllner i artikeln som kan läsas i sin helhet på skattebetalarna.se.

50 miljarder kronor är lika mycket som hela det svenska rättsväsendet kostar årligen.

Hanne Kjöllner